

MED MLADINSKIMI KNJIGAMI

Pisateljica Ela Peroci spada med tiste ustvarjalce naše mladinske literature, ki nas skoraj ne morejo razočarati. Vsako njeno delo je prijetno presenečenje; Perocijeva piše sproščeno, duhovito in preprosto in takoj najde pot do otroškega srca. Taka je njena povest *Moj dežnik je lahko balon*,¹ drobcena, otroško pristrčna in sveža. K prikupnosti knjige so še posebej pripomogle odlične ilustracije Marlenke Stupice, katerih jasni, neposredni in domiselni način upodabljanja napravi otroku knjigo še bolj privlačno.

Lepo in prizadevno je Stupica ilustrirala tudi drobno knjižico Ade Škerljeve *Voščila*,² ki bi sicer za otroke ne imela skoro nobene vrednosti, saj so ta »voščila« mestoma kar neduhovita, prisiljena, okorna, skoro banalna, pa tudi nejasna.

Bogato opremljena knjiga Vide Brestove *Ptice in grm*³ vsebuje skromno zgodnico o mladi partizanki, ki ji ptice in grm pomagajo, da se skrije fašistom in si tako reši življenje. Teksta je malo, je pa napisan pristrčno in živo, s težnjo približati otroku naravo.

*Medvedek Dija*⁴ je izšel tokrat že v tretjem ponatisu. Pisec se je znal živeti v otrokov odnos do igrače, ki jo otrok poseblja in jo smatra za živo bitje. Dogaja se sicer, da pozablja nanjo, da v svoji prešernosti surovo ravno z njo, a se končno vedno znova povrne k njej. Igrača v otroku posredno oblikuje njegove odnose do soljudi; v zgodbi Franja Roša ga konkretno uči ceniti starega zvestega prijatelja.

Knjiga *Lizike za vse*⁵ Branke Jurce, napisana v živem otroškem jeziku, bo malemu bralcu verjetno precej bolj dostopna kot *Medvedek Dija*. Značilnost te knjige je vrsta drobnih, zanimivih epizod, ki jih izpolnjujejo skoro sami dialogi, ki še stopnjujejo razgibanost dogajanja. Simpatične drobne dogodivščine obeh glavnih junakov so v knjigi okrašene z nekoliko nenavadnimi, pretiranimi ilustracijami, ki otroku verjetno bolj malo povedo.

*Hišica ob morju*⁶ iste avtorice ima podobne prednosti kot prejšnja, je pa nekoliko bolj fantastična. Ilustracije so v tej knjigi mestoma še bolj pretirane kot v *Lizikah za vse*; umetnica se je očitno premalo približala otroškemu okusu in mišljenju.

Branka Jurca je napisala tudi drobno knjižico *Hišnikov dan*.⁷ To je dokaj vsakdanja zgodnica, ki je za otroke morda čisto zabavna, nima pa prave po-

¹ Ela Peroci, *Moj dežnik je lahko balon*. Ilustrirala in opremila Marlenka Stupica. Cicibanova knjižnica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

² Ada Škerl, *Voščila*. Naslikala Marlenka Stupica. Cicibanova knjižnica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

³ Vida Brest, *Ptice in grm*. Ilustrirala Melita Vovk-Štih. Mladinska knjiga. Ljubljana 1961.

⁴ Franjo Roš, *Medvedek Dija*. Ilustrirala in opremila Mara Kraljeva. Cicibanova knjižnica. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

⁵ Branka Jurca, *Lizike za vse*. Ilustrirala in opremila Cita Potokar. Cicibanova knjižnica. Mladinska knjiga 1962.

⁶ Branka Jurca, *Hišica ob morju*. Ilustrirala in opremila Cita Potokar. Založba Obzorja. Maribor 1962.

⁷ Branka Jurca, *Hišnikov dan*. Ilustrirala Roža Piščanec. Zbirka Čebelica 65. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

ante in tudi ne posebne vzgojne vrednosti. Ilustrirana je precej konvencionalno, ne posebno domiselno, a solidno.

*Podmornica na suhem*⁸ Slavka Krušnika je preprosto napisana zgodbica o dečku, čigar otroška doživetja se prično prepletati z doživetji vojne. Otrok je v zgodbi večinoma pasivna figura, saj se niti sam ne zaveda, kaj se z njim dogaja. Tako vojne otrok ne doživi notranje, osebno, temveč od zunaj, medtem ko je ves njegov interes pravzaprav usmerjen k njegovemu zajčku. Zato se mi zdi formulacija na koncu knjižice, da je deček »sodeloval v borbi proti okupatorju«, pretirana, v neskladju s celotno vsebino in ima verjetno zgrešen vzgojni učinek, ker vzbuja otroku napačen vtis o sodelovanju v borbi. Ilustracije so dokaj stilizirane, moderne in okusne.

Zelo simpatična, napisana v malemu otroku dostopnem jeziku, je zgodbica o prihodu pomladi *Teta Ljuba*.⁹ Vzgojna poanta je močna (delo otrok na vrtu, zgodba o grbasti deklici). Motiv o grbasti deklici se mi zdi nekoliko neorgansko vključen v zgodbo, ki pa je povedana v preprostem in privlačnem tonu ljudskih pripovedk. Knjižica mimogrede približa otroku kraški svet in njegovo okolje tudi z okusnimi ilustracijami.

Igrica Danila Gorinška *Silni bič*¹⁰ popelje otroka v svet srednjeveškega tlačanstva. Imam vtis, da se tu nekako nenavadno, malo prisiljeno prepletajo zgodovinski in pravljичni motivi. Izrazito pravljичno je črno-belo slikanje gospe in tlačanov, kar pa tu deluje nekoliko dolgočasno.

Polna zabavnih epizod je igrica Franceta Bevka *Lenuh Poležuh*,¹¹ pisana v lahkotnem dialogu, zelo primernem za lutkovno igrico, kar tudi je. Vzgojni smoter je malce nejasen, vendar spretno prepleten z zabavnimi domislicami.

V zbirki *Mladi oder* sta izšli še dve mladinski igri. To sta pravljica *Kekec in Mojca*¹² in Antona Ingoliča *Tajno društvo PGC*,^{12a} vesela igra iz dijaškega življenja, kjer se kaže avtorjevo razumevanje mladine in njegova iskrena povezanost z njo. Obe knjižici bosta vsekakor dobrodošli mladinskim odrom.

*Ljudje z rdečim cvetom*¹³ Toneta Seliškarja je knjiga črtic iz partizanskih dni. Delo vsebuje zanimive dogodke in orise, pisano pa je malo hladno, skoro neprizadeto.

Podobno vsebino ima tudi knjiga Ivana Jana *Izpolnjena beseda*.¹⁴ Avtor tu očitno ni imel kakih posebnih literarnih ambicij, ampak je hotel le nanizati dogodke iz borbe. Junaki so orisani medlo. Delo samo je pisano nekolikanj okorno, mestoma preveč patetično.

⁸ Slavko Krušnik, *Podmornica na suhem*. Ilustriral Štefan Planinc. Zbirka Čebelica 63. Mladinska knjiga. Ljubljana 1961.

⁹ Zlata Pirnat, *Teta Ljuba*. Ilustrirala Zdenka Golob-Borčič. Zbirka Čebelica 67. Mladinska knjiga 1962.

¹⁰ Danilo Gorinšek, *Silni bič*. Opremil Janez Vidic. Založba Obzorja. Maribor 1962.

¹¹ France Bevk, *Lenuh Poležuh*. Opremil Branko Simčič. Lutkovni oder 17. Mladinska knjiga 1961.

¹² Josip Vandot, *Kekec in Mojca*. Priredil Milan Stante. *Mladi oder* 28. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

^{12a} Anton Ingolič, *Tajno društvo PGC*. *Mladi oder* 27. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

¹³ Tone Seliškar, *Ljudje z rdečim cvetom*. Opremil Vladimir Lamut. Dolenjska založba. Novo mesto 1962.

¹⁴ Ivan Jan, *Izpolnjena beseda*. Ilustriral Ive Šubic. Opremil Marjan Dovjak. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

Prijetno branje za mladino je knjiga Braneta Dolinarja *Druga enajstmetroka*.¹⁵ Tematika je sodobna, pisatelj obravnava problem pubertetnika, ki raste in dozoreva v zanj neprimernem okolju. Privlačen je opis vzgojnega zavoda, kjer deček svobodneje in veseleje zaživi. Sploh je delo sveže in sproščeno napisano, vendar me nekoliko motijo nekateri črno-beli opisi oseb v zgodbi, čeprav si je avtor prizadeval, da bi bil objektivni.

Izrazito avtobiografski značaj ima knjiga Vasje Ocvirka *Smeh v klavzuri*.¹⁶ Pisec opisuje oster režim v katoliškem internatu, ljubljanskem Marijanišču, in razgalja licemerstvo, moralno izprijenost in krutost tamkajšnjega vzgojnega osebja.

Odlično napisana, napeta in zanimiva je zgodba Leopolda Suhodolčana *Skriti dnevnik*.¹⁷ Avtor se je znal zelo dobro živeti v svet doraščajočega fanta, njegove dogodivščine, pretrese spremlja z osebno prizadetostjo. Iz knjige veje prisrčnost in poezija. Junaki so prikazani objektivno in plastično, stil pisanja pa je uglajen in razodeva tenak posluš za mladega človeka.

S. Makarovič

ŠAVRINSKE PESMI ALOJZA KOCJANČIČA

Istrski pesnik Alojz Kocjančič, župnik v Koštaboni, je pred časom že objavil nekaj pesmi v Borih in drugod, zdaj pa se je predstavil s samostojno pesniško zbirko *Šavrinske pesmi*.^{*} Knjižica je obsežna in plod daljše ustvarjalne dobe. Snov in motivika sta precej heterogeni in zato se je pesnik odločil za ciklično razdelitev pesmi. Do neke mere je ta razdelitev res notranje nujna, nikakor pa ne za vseh sedem ciklov, saj gre ponekod zgolj za formalnost.

S tem ko je avtor naslovil svojo zbirko *Šavrinske pesmi*, je še posebej poudaril najznačilnejšo lastno pesniško potezo: notranjo navezanost na rodni kraj, na Šavrinsko gričevje v slovenski Istri, odkoder izhaja in kamor se vrača. Boj za narodnostni obstanek, težka leta tujega gospostva, renegatsvo in neupogljivost Istre so za Kocjančiča živa snov, ki ga spremlja in vznemirja. Prav tako intenzivno se odraža v njegovi pesmi tudi kubejski človek v vsej barvitosti, ki jo premore ta odmaknjeni predel naše zemlje. Ne le v ciklu Istra — zemlja in ljudje, ampak domala skozi vso zbirko se ponavljata ti osnovni misli o narodnostnem in socialnem boju kubejskega človeka, najbolj dognano pa sta izraženi v pesmih *Domača zemlja* in v *Kubejskih sonetih*. Specifičnost te snovi, se pravi, lokalna motivacija je vsekakor avtorjeva najmočnejša poteza, širši problemi, ki segajo v splošno primorsko razsežnost, pa ne prinašajo ničesar novega, ker najdemo take momente obdelane že pri vseh vidnejših primorskih ustvarjalcih, seveda neprimerno močnejše kot tu. Neposredna vzornika lahko odkrijemo v Gradniku in Grudnu.

¹⁵ Brane Dolinar, *Druga enajstmetroka*. Ilustriral Štefan Planinc. Opremil France Slana. Knjižnica Sinjega galeba 4. Mladinska knjiga. Ljubljana 1961.

¹⁶ Vasja Ocvirk, *Smeh v klavzuri*. Ilustriral Savo Sovre. Opremil Marjan Dovjak. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

¹⁷ Leopold Suhodolčan, *Skriti dnevnik*. Ilustrirala Melita Vovk-Štih. Knjižnica Sinjega galeba 77. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962.

^{*} Alojz Kocjančič, *Šavrinske pesmi*. Založilo Ciril-Methodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS. Oprema in ilustracije akademskega kiparja Jožeta Pohlana. Tiskala tiskarna ČZP Primorski tisk. Koper 1962.